

Innhold

Forord	13
Innledning	15
<i>May Britt Postholm og koordineringsgruppen/medredaktørene ved PLU/NTNU</i>	
Fortelling 1	
Å være en leselærer	33
<i>Inger-Kristin Larsen Vie</i>	
Kapittel 1	
Motstridande idear om profesjonsutvikling.	
Røyster i eit kollegium ved ein skule i Nordland	38
<i>Hallvard Kjelen</i>	
Innleiing	38
Bakgrunn	38
Problemstilling	39
Teoretisk bakgrunn	40
Profesjonsforståing, profesjon og profesjonalitet	40
Metode	43
Intervjusituasjonen og utvalet av informantar	43
Analyse av eit intervjumateriale: posisjonering og diskurs	44
Undersøkingas relevans	45
Etisk note	46
Analyse	46
Informant 1. «Gamal» og «ny» forståing av lærarprofesjonen	46
Informant 2. Individet og kollektivet	49

Informant 4. Utvida og avgrensa profesjonalitet	51
Informant 5. På veg mot forskingsbasert praksis? . . .	54
Diskusjon og avsluttande merknader	55

Kapittel 2

Lærers læring og profesjonsutvikling med Lesson Study som metode	59
---	-----------

Kåre Hauge

Innledning.	59
Lesson Study.	61
Tidligere forskning og teoretisk rammeverk	62
Konstruktivisme (sosialkonstruktivisme)	64
Metode	66
Forskerrollen.	67
Datainnsamling.	68
Analyse av data	68
Kvalitet og etikk	69
Studiens funn	69
Felles fokus på utfordringer i egen praksis	70
Meningsfullt og praksisrelevant samarbeid.	71
Strukturerte refleksjonsamtaler	72
Økt bevissthet og endring av praksishandlinger	74
Analyse og drøfting	75
Konklusjon	81

Kapittel 3

Rullekaka og kniven.	85
-------------------------------------	-----------

Om skriving i kunst og handverk og mat og helse

Benthe Kolberg Jansson

Innleiing	85
Å satse på skriving som grunnleggande ferdigheit.	87
Tilnærming til skriving – teoretiske og skriveidaktiske perspektiv	89
Skriving i mat og helse	92
Skriving i kunst og handverk	93

To tekster – to lærarar	93
Rullekaka	94
Kniven	102
Drøfting og avsluttande kommentarar	107
Fortelling 2	
«Æres dem som æres bør»	114
– Og litt om skriving i og på tvers av fagene	
<i>Audhild Norendal</i>	
Kapittel 4	
Kva forventningar har lærarane til satsinga på lesing og skriving?	120
Ein kvalitativ analyse av forventningsloggar i fire lærarkollegium	
<i>Jan Olav Fretland</i>	
Bakgrunn	121
Metodisk grunnlag og problemstilling	122
Funn	127
Å møta opplegget med kjensler	132
Konklusjon	133
Kva kan vi læra av funna?	134
Fortelling 3	
Tomgangslesing – tid for utviklingsarbeid	136
<i>Monica G. Mitchell</i>	
Tomgangsskriving og tomgangslesing	137
Relevans for lærere og elever	139
Kapittel 5	
Elevers erfaringer med skolens lesesatsing	141
<i>Siri Hovda Ottesen</i>	
Introduksjon	141
Kontekst og teoretisk ramme	143
Metode	145

Utvalg	145
Analyse av intervju og FEP-skjema	147
Funn	148
Bruk av lesestrategier	148
Arbeid med ord og begreper	150
Leseopplæring i ulike fag	151
Selvstendig arbeid og metakognisjon	153
Diskusjon	155
Arbeid med lesestrategier	155
Arbeid med ord og begreper	157
Leseopplæring i ulike fag	157
Selvstendighet og metakognisjon	158
Lærere og elever i utvikling mot bedre lesekompetanse	159

Kapittel 6

Utvikling av relasjonell forståelse gjennom

fagspesifikk lesing i matematikk 162

Jannike Hegdal Nilssen, Eva Michaelsen og Helga Kufaaas Tellefsen

Innledning.	163
Teoretisk ramme	164
Fagspesifikk lesing i matematikk	164
Relasjonell og instrumentell forståelse i matematikk.	166
Fagspesifikk lesing som integrert del av undervisningskunnskap i matematikk.	168
Metode	171
Begrensninger i materialet	173
Gjennomføring av utviklingsarbeid på samarbeidsskolene	174
Funn og drøfting.	175
Intensjon	176
Sprik mellom intensjon og praksis.	176
Veier til relasjonell forståelse	178
Relasjonell forståelse og undervisningskunnskap for fag- spesifikk lesing i matematikk. Avsluttende kommentarer	182

Kapittel 7

Hvem legitimerer hva som er gyldig kunnskap om lesing i matematikk? 186

En studie av lærerutdanneres samarbeid om fagovergripende kompetanser

Jannike Hegdal Nilssen

Innledning. 187

Metode og gjennomføring. 189

Lesing ønskes hjertelig velkommen av matematikkfaget? 191

Hvem eier lesing i matematikk? 193

Forhandlingen mellom de vertikale diskursene norsk og matematikk 197

Forhandlingen mellom den vertikale og den horisontale diskursen. 199

Å komme inn i diskursen. 202

Hvem legitimerer kunnskapen om lesing i matematikk? Avsluttende kommentarer. 204

Kapittel 8

«Skolen er på god vei» 210

Om metakognisjon og lesestrategier i et leseprosjekt i ungdomsskolen

Norunn Askeland og Anne-Beathe Mortensen-Buan

Innledning. 210

Metakognisjon og lesestrategier 212

Metode, utvalg og materiale 214

Funn 218

Om skolens delingskultur og forståelse av metakognisjon. 219

Utprøving av strategier. 220

Samme lesestrategier i alle fag? 225

Om endringer i praksis som følge av prosjektet 226

Utfordringer 228

Avsluttende kommentarer. 230

Nettressurs 232

Fortelling 4**Alle har rett til å lese. En ressurslærers fortelling 234***Inger Hillestad*

Fra rektor til ressurslærer	234
Klar – ferdig – gå	234
«Jeg liker å måtte skjerpe meg og dele med andre»	235
Å få foreldre og elever med på laget	236
Samarbeid med eksterne aktører	237
Oppkvikkere og korte tilbakemeldinger	238
Har vi lyktes?	238
Videre arbeid på skolen	239
Alle har rett til å lese	240

Kapittel 9**Regnekompetanse hos lærere i Ungdomstrinn****i utvikling 241***Bjarte Rom*

Innledning	241
Regning som grunnleggende ferdighet og matematisk kompetanse	243
Undervisningskunnskap i matematikk	246
Oppdrag for lærerne	249
Metode	250
Analyse	251
Gjenkjenne og beskrive	252
Bruke og bearbeide	254
Reflektere og vurdere	256
Kommunisere	258
Problemløsningsprosessen	259
Oppsummering	260

Kapittel 10

Skolebasert kompetanseutvikling – veien til

skoleutvikling og utvikling av undervisningspraksis? ... 266

Thomas Dahl og koordineringsgruppen/medredaktørene

ved PLU/NTNU

Satsing på det skolebaserte 266

Medvirkning – forankring – samskapt læring 270

Kunnskapssyn 273

Lærere som kunnskapsprodusent 278

Kvalitetsutvikling – kompetanseutvikling
– kunnskapsutvikling 280

Forfatteromtaler 285

Omtaler redaktører/forfattere 296

Forord

«Ser dere hva jeg holder i hånden?» spør May Britt Postholm høsten 2013. Hun står foran lærerutdannere som er på samling i Nettverk for kompetansemiljøer, et nettverk for lærerutdannere, fagpersoner og representanter for de nasjonale sentrene som har jobbet i satsingen Ungdomstrinn i Utvikling (UiU). Hun har egentlig ingenting i hånden, men hun forteller deltakerne at det er en bok der de har bidratt som forfattere, og at den omhandler UiU. Dette var altså en tenkt bok den gangen, men nå har denne imaginære boka blitt virkelighet. Det er slett ikke en bok som Postholm ristet ut av ermet, og mye arbeid har vært gjort i tilblivelsen av det som skulle bli to bøker.

Den 10. september 2015 ble det sendt ut en invitasjon til alle UH-institusjoner om at de ansatte som deltok i UiU kunne bidra med en artikkel eller en fortelling i boka som skulle få tittelen «Ungdomstrinn i Utvikling: Funn og fortellinger». Det viste seg at det var stor interesse for å skrive i boka, og koordineringsgruppen ved Program for lærerutdanning/NTNU mottok innen fristen til sammen 31 abstrakter. Alle ble vurdert som interessante, og forfatterne fikk en frist til å skrive et førsteutkast av det som skulle bli en artikkel eller fortelling. Fristen var satt til 1. mars, 2015, slik at medlemmene i koordineringsgruppen skulle få tid til å lese igjennom og forberede en tilbakemelding som de skulle gi på metodedagen/skriveseminaret som fant sted på Randisson Blu hotell på Gardermoen den 22. april, 2015. Deltakerne ble plassert i grupper, og de fikk tilbakemelding både fra koordineringsgruppen og medforfattere som hadde fått tilsendt gruppens tekster på forhånd. Etter denne dagen fikk forfatterne en ny frist til å revidere tekstene, før de ble sendt til fagfellevurdering. Da fagfellevurderingene forelå, fikk forfatterne tilsendt disse, sammen med kommentarer

fra koordineringsgruppen. Forfatterne fikk frist 1. oktober, med å revidere teksten i tråd med fagfelle vurderingen og redaktørens tilbakemeldinger, men koordineringsgruppen ga seg ikke med dette. Det var fortsatt noen få kommentarer som krevde ytterligere revideringer, før artikler og fortellinger ble sendt til språkvask. Nå er 19 fagfelleurderte artikler og 7 fortellinger godt plassert mellom to bøker, og representerer viktige bidrag som synliggjør innholdet i UiU. Forfatterne representerer til sammen 17 UH-institusjoner dersom en tar utgangspunkt i de UH-institusjonene som deltok fra 2013.

May Britt Postholm har ledet koordineringsgruppen ved PLU/NTNU, og hun har fungert som hovedredaktør for arbeidet med boka. Koordineringsgruppen, ved Thomas Dahl, Erlend Dehlin, Gunnar Engvik, Eirik J. Irgens, Anita Normann og Alex Strømme, har vært medredaktører. Redaktørene vil takke alle forfattere for deres bidrag i boka. Vi vil også rette en stor takk til Evelinn Throne-Holst i Universitetsforlaget som har vært til stor hjelp i dette «store prosjektet», for å bruke hennes egne ord.

Vi håper at artiklene og fortellingene kan gi et godt innblikk i hva som har foregått i *Ungdomstrinn i Utvikling*, og at de vil fungere som et tankeredskap for både videre utvikling og forskning i skolen.

God lesing!

Trondheim, mars 2017

*May Britt Postholm, Thomas Dahl, Erlend Dehlin, Gunnar Engvik,
Eirik J. Irgens, Anita Normann og Alex Strømme*